

מהתיקנה הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן הגאון הקדוש רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל מרא דארעא דישראל ורבה של ירושלים נסתלק י"ט אדר ב' (תרצ"ב)

מנהג קבוע היה לרבינו בחג הפורים, שהוא לבדו היה ניגש כל שנה לעמוד לתפילת המנחה של פורים, כדי למנוע בזה שלא יגש לעמוד איש מבוסס בינו שההלכה אוסרת אותו להתפלל.

שנה אחת הבחין הגאון רבי צבי מיכל שפירא בעל 'ציץ הקודש' זצ"ל, שרבינו בעצמו מבוסס יותר מהרגיל, ואין מן הראוי שהוא יגש לעמוד, ולכן ביקש לכמה מהמתפללים שהם יגשו לעמוד, אמנם אחר שהיה ידוע לכולם שיש לרבינו חזקה קבועה, להתפלל אצל העמוד בפורים, לכן לא היה שום איש שהעז לקבל את ההצעה ולגשת לעמוד.

לא נשאר לו ברירה, כי אם לגשת אל רבינו ולומר לו בדרך כבוד, שמאחר שרבינו כבר נתבסס לכבוד היום, לכן הוא רוצה לבקש רשות שבשנה זו הוא יעלה לעמוד ולא רבינו. רבינו הסכים לבריו. אמנם איתרע מזליה של הגאון, כאשר בחזרת הש"ץ טעה ואמר 'משיב הרוח ומוריד הטל' במקום 'משיב הרוח ומוריד הגשם'. והפלא היה, שהאיש היחיד שהבחין בטעותו היה רבינו...

לאחר התפילה כשראה רבינו שכולם משוחחים על התקרית, רצה רבינו לפייס את הגאון, ואמר מליצה פורמית, שיש שייכות בין משיב הרוח ומוריד הטל לפורים, כי המילים 'בין משיב הרוח ומוריד הטל; משיב הרוח ומוריד הגשם', הם בגימטריא, 'חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין אורו המן לברוך מרדכי'.

והיה הדבר לשיחת היום בירושלים של מעלה, על חכמתו הגדולה של רבינו, לערוך מיד על המקום חשבון גימטריא כזה, וזה עוד היה בשעה שהיה מבוסס ביינו...

עבור קריאת המגילה בפורים פעם אחת שווה כל העולם

עד כמה צריך הרב להיזהר שתלמידו לא יתבייש על ידו

הגמרא בדף היומי שלנו (ב"מ כד.) **מר זוטרא חסידיא, אגניב ליה פסא דכספא מאושפיזא**, נגנב ממנו כוס כסף בעת ששהה באכסניא. **חזייה להוא בר בי רב**, מר זוטרא ראה תלמיד אחד, **דמשי ידיה ונגיב בגלימא דחבריה**, שרחץ את ידיו, וניגנב בבגד של חברו, **אמר מר זוטרא, היינו האי**, בודאי זהו הגנב, **דלא אכפת ליה אפמונא דחבריה, פפתיא**, מר זוטרא כפה אותו, **ואודי**, עד שהודה אותו התלמיד שאכן כוס הכסף הגנוב נמצא אצלו.

ופירש"י, **אגניב ליה פסא דכספא מאושפיזא** - 'כלי של אושפיזו היה', כלי של בעל האכסניא היה. שואל מרן הבן איש חי זצוק"ל בספרו בן יהודע, למה הוצרך רש"י לפרש כך, שהכלי כסף היה שייך לבעל האכסניא, למה לא פירש כפשוטו שהכלי כסף היה שייך למר זוטרא בעצמו.

ומתוך הבן איש חי על פי מעשה שהיה אצל מרן השל"ה הקדוש זצוק"ל, שעוד בהיותו באשכנז, נגנב לו מביתו כפות של כסף, ונחשד תלמיד אחד מתלמידיו בדבר זה, והשל"ה הקדוש חקר ודרש וחיפש עד שאכן נמצא הכפות אצל התלמיד ההוא. כשראה התלמיד שנתפס במקלטו, מרוב הבושה המיר דתו רחמנא ליצן, ובסוף נתעשר ונסע ממקום למקום, ומצא חן בעיני המלך והשרים, והממשלה מינה אותו להיות שר המכס בעיר יפו. רבו השל"ה הקדוש שמע שהתלמיד הזה המיר דתו, אך לא ידע מה נעשה בו.

אחרי כמה שנים נסע השל"ה לארץ הקדושה, על מנת להשתקע ולדור בירושלים עיר הקודש. כשהשל"ה הגיע לעיר יפו, הכירו תלמידו המומר שנתמנה להיות שם בעל המכס, ועשה לו כבוד גדול, וביקש ממנו שיבוא עמו לביתו לנוח שם שעה אחת. בלית ברירה קיבל השל"ה את ההצעה והלך עמו.

ברגע שהשל"ה נכנס לחצירו, עשה המומר המצאה לשלוח את המשמשים של השל"ה מביתו, ונשארו שניהם לבדם בבית. המומר הכניס את השל"ה בכל חדרי ביתו, והראה לו כבוד עשור. בסוף הכניסו לחדר לפנים מחדר, ונעל את כל הדלתות, והוציא סכין חדה מחיקו, ואמר להשל"ה שיאמר וידוי, כי על מנת כן הכניסו לביתו כדי לשחוט.

ויחדר השל"ה חרדה גדולה, ויבך ויתחנן לו, ויאמר לו מה עשיתי לך, דיבר עמו בתחנונים, אך הלה השיב בכעס גדול, תמהר לומר וידוי, ואם לאו אני תוקע הסכין בבטןך עוד קודם הוידוי. כשראה השל"ה שצרתו צרה, עמד והתודה בדמעות שליש. לאחר הוידוי השכיב אותו לארץ, ויאחו המומר בצוארו, והסכין אחז בידו השנית לשחוט.

השל"ה הקדוש סגר עיניו וקרא בדביקות פסוק שמע ישראל, וכאשר סיים תיבת 'אחד' ועיניו סגורות, הרכין המומר את ראשו עליו, ונשקו בחיבה, ואמר לו, רבינו הקדוש, הלא למדתי הרבה תורה מפיכם, תמחלו לי על הדבר הזה שעשיתי לכם עתה.

ויתפלא השל"ה ויאמר לו מי אתה, ויאמר, אני תלמידך פלוני מאשכנז, ועתה כשראיתי שהרבי הגיע לארץ הקדושה, אמרתי, חבל שהרבי ישהה בארץ כשעדיין יש בגדו כתם קטן, כי מחמת שדחק בי להוציא ממני הגניבה, זה היה הסיבה לזה שהמרתי את דתי מגדל הבושה.

ומה שעשיתי עתה לרבינו לא היה כוונתי בשביל נקמה, רק שעל ידי הצער הגדול שיהיה לרבינו ברגעים אלו, יתכפר מרבינו גם החטא הקל הזה, ועתה יכנס הרבי לארץ הקדושה טהור ונקי מכל פגם, ועל כן תמחלו לי על הצער הזה שעשיתי לכם, וישק את רגלי, ויפטרהו לשלום בכבוד גדול.

על פי סיפור נורא זה מבאר מרן הבן איש חי, שלכן לא פירש רש"י כפשוטו שהכוס כסף שנגנב היה של מר זוטרא בעצמו, כי אם כן, לא היה מר זוטרא מחפש תחבולות לברר מיהו הגנב, כי היה חושש שמחמת זה ימיר התלמיד את דתו חס ושלום מחמת הבושה, כמו שקרה לתלמידו של השל"ה.

ולכן פירש רש"י, שהכוס כסף שנגנב היה שייך לבעל האכסניא, ולכן היה מוכרח מר זוטרא למצוא מיהו הגנב, כי אם לא, יהיה חילול השם, כי יבואו לחשוד את כל התלמידים הקדושים שהיה להם יד בגניבה הזאת. ולכן היה מוכרח לעשות תחבולות לברר מי היה הגנב, כדי שיתברר שרק התלמיד הזה הוא צבוע, ואילו שאר התלמידים הם צדיקים ונקיים מכל חטא.

מהו החיות שלנו בחג הפורים

מרן הרבי הקדוש הבית אהרן זצוק"ל אמר, שהצדיקים כשהם מסתכלים במגילה, הם רואים כל מה שיהיה בכל השנה כולה. השנה התעוררתי מאד בפורים, מווארט ששמעתי בשם הרבי הקדוש רבי יואל מסאטמאר זצוק"ל, ולא נחה דעתי עד שמצאתי את הווארט בתוך הספר 'ליקוטי אורה' לפורים, שהוציא הרב שמואל עקשטיין מארה"ב, ליקוטים מדברות קדשו.

וכך אמר הרבי בשנת תשי"ח, אחרי שלא עליכם נפטרה זוגתו הראשונה, וזה היה צרה נוספת אחרי כל מה שעבר בשואה האיומה והנוראה, כשלא עליכם נפטרו על פניו שלשה ילדיו ונשאר בלא ילדים זרעו של קיימא, במשנת היין של פורים אמר הרבי, 'אָלעס וואס מ'לעבט אויף דער וועלט איז פֿדאי פאר אַינגמאל פֿורים, אַינגמאל לִינען די מגילה, אַינגמאל דורך גיין די בחינה פֿון פֿורים איז פֿדאי די גאַנצע וועלט' - כל מה שטובלים בעולם שווה בשביל פעם אחת פורים, בשביל פעם אחת לקרוא את המגילה, בשביל להרגיש פעם אחת הבחינה של פורים שווה כל העולם, שהרי יורדים לעולם רק בשביל הדבר היחיד הזה, לעשות רצון אביך שבשמים, ומה אנחנו צריכים יותר מזה.

על פי ווארט יקר זה האיר לי בורא עולם ווארט נפלא אתמול בסעודת פורים, אנחנו אומרים בזימון, **ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו**. **ברוך שאכלנו משלו**, כל מה שאנחנו אוכלים זה הכל משל השל"ת, הבורא עולם נותן לנו לחם לאכול, ולכן אנחנו מברכים ומודים לבורא עולם על כל מה שאכלנו. אבל מאיפוא אנחנו לוקחים חיות, לא מעצם הלחם בשר הדגים וכל מטעמים שאנו אוכלים בסעודת פורים, רק **בטובו - חיינו**, אין טוב אלא תורה, הַחַיּוּת אנחנו לוקחים מקריאת המגילה ושאר מצוות היום של פורים. שנזכה להמשיך את כל ההשפעות הטובות של ימי הפורים לכל השנה כולה, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נזיר דף מה, ט"ז אדר תשפ"ג)

הַחַיּוּת
אנחנו
לוקחים
מקריאת
המגילה

בשבת קודש שבת פרשת בשלח, בורא עולם האיר לי ווארט נפלא בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, הפסוק (שמות יד, כב) **והמים להם חומה מימינם ומשמאלם**, חשבתי בדרש ואולי זה קרוב לפשט, **והמים** - אין מים אלא תורה, בן אדם שדבוק בתורה הקדושה, הוא בונה לעצמו **חומה**, **מימין ומשמאל**, שום קושי לא יכול להפיל אותו, כי יש לו את החומה על ידי לימוד התורה הקדושה. הפסוק (שם, ח) **ובני ישראל יוצאים ביד רמה**, כמה חיזוק אפשר לקחת מזה למצב בארץ ישראל משמחת תורה ועד עתה, **ובני ישראל יוצאים ביד רמה**, בסייעתא דשמיא הכל יתהפך לטובה ולברכה בין בדרום ובין בצפון. הפסוק בשירה (טו, ז) **מכון לשבתך** אומר רש"י, **מקדש של מטה מכון כנגד כסא של מעלה**. דברים אלו צריכים לזכור תמיד, שכל פעולה שאדם עושה בבית המקדש מעט בבית הכנסת, ובבית המקדש מעט שבביתו, כל פעולה מכון כנגד כסא של מעלה. הפסוק (שם, כו) **כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך**, אומר רש"י בתוך הדברים, **זהו מדרשו ולפי פשוטו**, זאת אומרת, רש"י מזכיר בנושא של **כי אני ה' רופאך** גם את הפשט וגם את הדרש, אם כן כמה מתאים להזכיר את דברי הרמב"ם בהלכות דיעות (פ"ב ה"א) שיש חולי הגוף ויש חולי הנפש, אז כשהתורה אומרת **כי אני ה' רופאך** הוא הבטחה שיהיה לנו בסייעתא דשמיא רפואה בין בגוף ובין בנפש, רפאונו ה' ונרפא, אמן.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מדאראג שליט"א

המקבל את חבירו בסבר פנים יפות, אפילו לא נתן לו כלום, מעלה עליו הכתוב כאילו נתן לו כל מתנות טובות שבעולם, כך מובא באבות דרבי נתן (פרק יג). שווה לבוא מקצה העולם, לראות מקרוב בחצר הקודש דאראג, את קבלת כל יהודי בסבר פנים יפות. זכיתי בשבת קודש שבת פרשת תצוה, שבת אחרונה של ימי השובבי"ם ת"ת הקדושים, להיות בצל הקודש, בצילו של הוד כבוד קדושת מרן הרבי מדאראג שליט"א, בשעת רעוא דרעוין. אין פעם אחת שאני מגיע לשם ואני לא יוצא מהתפעלות, מהדרך ארץ קדמה לתורה. הרבי בטיש בשעת רעוא דרעוין פותח בפסוק (שמות כט, מז) **וידעו כי אני ה' אלקיהם** אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני ה' אלקיהם. מכאן הרבי ממשיך לקדושת לוי על הפסוק (ישעיה סא, ז) **שוש איש בה'**, הרבי מאריך מה זוכה יהודי שניצל מהחטא, הרבי מרחיב על חשיבות שמחה, על הקשר בין התנתקות מהחטא לשמחה. הרבי מזכיר את סוף ימי השובבי"ם, הרבי מזכיר את דבריו הקדושים של מרן רבי שלמה מקרלין זכותו יגן עלינו, שמי ששמח בכך שהוא יהודי, הוא ניצול מכל הענינים בעולם הזה ובעולם הבא, כי הוא דבוק בשכינה. קשה לתאר במילים את ההתעלות הרוחנית שמרגישים בטיש בצל הקודש, זר לא יבין כמה השקעה ויגיעה הרבי משקיע בתורה בשעת רעוא דרעוין. הרבי מקפיד להקריא את דברי חז"ל הקדושים מבפנים, 'זה השולחן', השולחן מתמלא בספרים לפני התורה, הציבור הקדוש שותה בצמא כל מילה. הרבי שליט"א פה מפיק מרגליות, כל החיות של הרבי זה מדברי תורה, במדרש תנחומא פרשת בשלח (כה) מובא לשון, אי אפשר לישראל לחיות אלא אם כן מתעסקין בדברי תורה. כשהתבוננתי השבת בחסידי דאראג, חשבתי, שבמדרש תנחומא (ויקרא, ב) מובא לשון, 'דעה קנית מה חסרת', על פניהם רואים אושר נדיר, אושר שמבוסס על דעת, דעת נכונה, שהתורה הקדושה זה הלחץ טוב, ואשרי האיש העוסק בתורה. מסתיים התורה, הרבי שליט"א מברך ברכת המזון, שהשמחה במעונו, היה ברוך השם כמה שמחות של עליה לתורה ושבת שבע ברכות כן ירבו, הרבי רוקד בדביקות עם כל חתן בנפרד, רגעים שכל חתן יקח איתו בסייעתא דשמיא לכל החיים. זכיתי להתברך מהרבי שליט"א בכפליים לפני תפילת מעריב ואחרי הבדלה. הרבי מתעניין בשלומי, מברך אותי ברכות לרוב ואומר לי, **איקר טוהט אויף אַסאַך** - אתם עושים ופועלים הרבה, כן יהי רצון שנוכח להמתיק את התורה.

בנו בכורו וחביבו של הרבי שליט"א הרה"צ רבי אשר שליט"א, מבקש ממני גליון 'מתיקות הדרך היומי', ומרבה בתשובות על ההפצת התורה. היה קשה להיפרד ממקום קדוש זה, התרגשתי שילד לפני גיל בר מצוה, אולי אפילו בגיל עשר, ניגש אלי להודות לי על מה שכתבתי בגליון 'מתיקות הדרך היומי', אחרי שהייתי בשבת קודש בחודש אלול בחצר הקודש. **אַז מ'זַעקט ד' לַעֲקֵטִיג פִּירוֹת** - כשרואים את הפירות הנפלאים, צריך להודות לרבי שליט"א שנטע את הפירות. ואשריכם חסידי דאראג, מקדשי שם שמים, שם שמים מתאהב על ידכם. נברך את מרן הרבי שליט"א, יאריך ימים על ממלכתו, מתוך בריות גופא, רבים צריכים לו, שיזכה לתענוג נחת ושמחה מכל הצאצאים מכל התלמידים מכל החסידים, שכבר נזכה בקרוב שהרבי שליט"א ילווה אותנו לקבל פני משיח צדקנו, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ק קטו, ט"ז אדר א' תשפ"ד)

מאוצרות המועדים

וחיבה יתירה הוא לנשמת עם בני ישראל המקיימים 'מתנות לאבינונים' וכל המצוות, לא די שגורם שפע בכל העולמות, אלא שמשמח את הבורא ברוך הוא עילת כל העולמות, ועושה נחת לבורא ויוצר ועושה הכל. לכן הואיל על ידי שמקיימין מצוות הבורא, **ובפרט על ידי מצות צדקה ומתנות לאבינונים**, גורמים שהאל ישפיע שפע רב בכל העולמות כפי מה שביארנו. לכן אשרי האיש אשר עושה נחת רוח ליוצרו, שיהיה שמח מאד על כל המצוות, ובפרט על מצות הצדקה ומתנות לאבינונים, ויעשה בשמחה ובחזרה רבה. ואל ישיים אל לבו חס ושלום איזה צער או איזה צרת עין, כי יחסר לו מעותיו בעת שנותן לעניים, כי כיון שגורם חסד בכל העולמות, אזי מחסדי הבורא ברוך הוא יוסיף לו האל ככה אלף פעמים, ויברך אותנו כאשר דבר לנו, כיון שגורמים חסד במצוה הזאת.

ויהיה שמח מאד במצוה הזאת, ולא יצוה לבני ביתו

שיתנם לעניים, רק הוא ימסור בעין יפה ובטוב לבב להשליח אשר הוא משלח מתנות לאבינונים. ומה טוב שישלח 'מתנות לאבינונים' על ידי בני ובנותיו הקטנים כדי לחנכן במצוות. וזכור אני כשהייתי קטן, היה אבי ע"ה משלח על ידי לאיזה עניים, ולא שלח על ידי משרת, כדי לחנך אותי במצוה. והכל בשמחה ובטוב לבב, ובצנעא שלא יבוש העני.

(קדושת לוי קדושה שניה לפורים)

והיינו שאמר הכתוב **תמחה את זכר עמלק** (דברים כה, יט) בלשון נוכח, כי הקדוש ברוך הוא מזהיר לישראל, למחות זכר עמלק היינו בבחינת גסות מכל וכל, ולהיות על דרך שאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"ד), מאוד מאוד הוי שפל רוח. וכשיעשו ישראל מלחמה זו בכל כח כוונתם, אז יהיה נעשה מרכבה לשכינה, והקב"ה יעזור אותם גם כן. וזהו שאמר הכתוב (שמות יז, יד) **מחנה אמחה** בלשון מדבר בעדו, כי הקדוש ברוך הוא בעצמו ימחה אותם, ואז יתגדל ויתקדש שמייה רבא, ויהיה השם שלם ומברך לעלם ולעלמי עלמיא, אמן כן יהי רצון במהרה בימינו אמן סלה. (בת עין בשלח)

נקודה
למחשבה: